

Giunets cu armatolu cumândharu Cushcona (Apostoli Nastu)

Tu anjlji 1880-1877, kivrinitu (guvernator) ali Makidunii, tsi u-avea capitala tu câsâbâlu Sârunâ sh-tsi fitsea parti dit Amirâria Otomanâ, ira Rami Bei. Tu atselu kiro, un gioni fârshirotu di Pleasa di-ndzeanâ, cu numa Apostoli Nastu, di câra vidzu câ sârâcâcenjlji grets, furlji arbinesh sh-turts âlj cârtea sh-lj-avina picurarlji sh-cârvânarlji di Pleasa sh-Dishnitsa, adunâ unâ ceatâ di doisprâdzatsi gionj armatoli fârshirots sh-bâga lelea tu tuts ehtsrli tsi âlj cârtea pi fârshirots, veara tu muntsâlji Sets sh-iara, avigâra di Armiro. (n.n.-Apostoli Nastu ira cusurinu veru cu un altu gioni cumândharu di Pleasa, armatolu Thanasi Nastu, frati di-ali mumi-a meuâ Hrisula Nastu, mârtaatâ la Thanasi Trandu). Paranuma al Apostoli Nastu ira Capidanu Cushcona.

Tu anlu 1877, Capidanu Cushcona nvitsâ câ Rami Beu, kivrinitu di Sârunâ, lo calea câtâ Armiro iu u-târtsea iara la mushata lui pâlati dit aistu câsâbâ di la Amarea Egjeie. Sh-u featsi mintea, deadun cu armatolji a lui, s-lu arâkeascâ pi Rami-Bei, ta s-bagâ lelea nu mash tu ehtsrli turts ama sh-tu kivrinitu a lor, s-adukeascâ shi sultanu di-mPoli câ vini oara ti elefiriserea ali Makidunii di sum aumbra Otomanâ.

Tu-unâ noapti, când pisti pâlati s-ashtirâ isâhia noptsâljei sh-vâru nu putea s-anguceascâ câ tsi si-ascumdea sum poalili a ljei lâi, capidanu Cushcona, tsi u-zbura multu ghini limba nturtseascâ, lo shapti fârshirots dit ceata lui, s-

nviscurâ tuts cu stranji nturtseshts sh-loarâ calea câta pâlathea al Rami-Bei; kindurirâ calji tu-unâ sucaki tsi s-tindea dinâpoia ali pâlati. Doi fârshiots arâmasirâ s-veaglji calji sh-Cushcona cu alants patrulji intrarâ tu pâlati, pit usha di dininti, tish canda ira tsiva gealats turts tsi u vigljea pâlathea. Cumândharu Cushcona imna ninti sh-alants imna dupâ nâsu, doi câti doi. "Iu nidzets ashe?" Ij-ntribâ un turcu tsi vigljea, cu ninga un altu, cu tufekili n-tru-mânj, usha mari di la pâlati. "Adutsemu un firmintu di la Mâriljea Lui, Sultanu Hamid Abdul al-2-lu, Alah si-lj da banâ lungâ", dzâsi Cushcona, cu unâ boatsi analtâ sh-cum s-aprukea turcu câta nâsu, scoasi di la bâru unâ carti. Cartea ndâplusitâ ira ligatâ cu un hiru di keali di viciu sh-pisti nodu faptu namisa di carti s-videa unâ ca vulâ bâgatâ pi un sigjil aroshu. Turcu lu mutri sigjliu ma nu u lo cartea ntru-mânâ.

"Aidits, dutsetsâ-ni ntroarâ la Rami-Bei, gri nâpoi Cushcona cu boatsea ma sertâ sh-sufrântsealili ma adunati. Mâriljea Lui, Sultanu, Domu-su a cozmui, ni-ashteaptâ si-lj dutsem apandisi di la Rami-Bei" sh-cum zbura lj-u bâgâ cartea sum nâri a turcui. "Aidits cu mini" dzâsi elu. Când s-aprukiarâ di udâlu iu durnjea Rami-Bei, turcu tsi âlj dutsea lâ dzâsi: "Ia, aco easti udâlu al Rami-Bei" shi dapoua s-turâ nâpoi la usha di nafoarâ. Dinintea udâlui, vidzurâ doi turts tsi vigljea ushili a udâlui iu durnjea Rami-Bei. Dolji shidea di-unâ parti sh-di alantâ ali ushi, ndrepts ca niscânti ayalmi di shcâmbâ, cu bratsâli ncurtsulati pi keptu.

"Aducu un firmintu (ordin) ti Rami-Bei di la Mâriljea Lui, Sultanu, Domu-su a cozmui" dzâsi nâpoi capidanu

Cushcona sh-lj-u bâgâ cartea sum nâri. "Lipseashti Rami-Bei s-lu adgjivuseascâ ntroarâ shi s-da unâ apandisi scrisâ ta s-lj-u duc tu nâpoi a Sultanui. Aidi, discljidets ushili câ nu avem oarâ!" "Va li-u duc mini! Voi ahtiptats aua!" dzâsi turcu sh-lu mutri pi Cushcona ahândosu ntr-ocljî tish cânda vrea s-veadâ ma ascumdu tsiva. Cushcona lj-u teasi cartea, lj-adunâ ocljî sum sufrântseali, sh-lu aprukiâ capu di ocljî-a turcui sh-âlj shuirâ cu unâ boatsi ndisatâ, "du-lj-u cartea ntroarâ ma nu vrei s-ts-u lu kisedz capu!" Cum si shutsârâ turtsljî s-li zdicljidâ ushili di la udâ, fârshirotsli lj-acâtsarâ, pi napandica di gurmazdu sh-lj-astreasirâ pânâ turtsâlji lishinarâ sh-câdzurâ mpadi.

Cushcona cu doi armatoli intrarâ avash, avash tu udâ, shi s-aprukearâ di cârvati. Mari tihi avurâ câ Rami-Bei durnjea mash nâsu tu cârvati sh-nu avea vârà cadânâ ninga elu. Cushcona, sh-lu scoasi cu unâ mânâ shingheru dit bâru sh-cu alantâ mânâ lj-u astupâ gura al Rami-Bei ta s-nu aurâ. Rami-Bei, zdicljisi ocljî lâhtârsitu tush cânda vidzu moartea câ vini s-lu ljea. Vru si s-minâ ama când vidzu shingheru al Cushcona cum lji s-aprukia di gurmazdu, s-muljie dip.

Capidanu Cushcona sh-aprukiâ budzâli di urecljea al Rami-Bei shi-lj shushurâ pi limba nturtseascâ: "Nu ti-aspari câ nu vinim s-tsâ tâljiem capu, ama ma vrei s-ti hârâsehts ninga di banâ, u s-yinj cu noi, fârâ s-fats vâru shimâtâ" Dapoia lu ligarâ la-gurâ sh-la ocljî sh-lu nviscurâ cu stranji tish cânda nidzea uspetsu. Alants doi fârshirots lu loarâ di bratsâ namisa di elji sh-cu Cushcona dininti isherâ dit udâ iu lj-ashtipta alants doi armatoli al Cushcona. Dapoia âlj trapsirâ nuntru tu udâ sh-amindolji turts tsi ira ninga lishinats, lj-agudirâ vârtosu dupu capu ta si-lj bagâ ghini

tu somu sh-cljisirâ ushili di la udâ. Ti ciudii di-avigâra s-avdza mash hârherea ali isâhii; isherâ nafoarâ, cu Rami-Bei namisa di elji, pi unâ ushi di dinâpoia ali pâlati, pi iu urdina mash uzmihearli. Agiumsîrâ ntroarâ tu sucakea iu lj-ashtipta alants doi armatoli cu optu calji, etimi ti fudzeari.

Lu-ncâlicarâ Beu pi un calu, lu bâgarâ calu namisa di calji-a loru, u ligarâ câpestru-a calui cu unâ funi di sâmaru al Cushcona sh-cârtsânirâ nafoarâ dit câsâbâ ca luats di vârâ palâ di vimtu zuru; vârâ ndauâ sâhâts nu-lj kindurirâ ici calji dit ambâtrulari (galopari); târcurâ pi ninga câlivili iu ira ashtirats fârshirotlji sh-deadirâ pi calj pânâ agiumsîrâ pi unâ dzeanâ anvilitâ di unâ pâduri mari di fadz.

Tu aistâ pâduri, tu unâ vâloagâ ascumtâ di oclji-a omui, sh-cânâscutâ mash di Cushcona sh-oaminjli-a lui, ira facti tsintsi câlivi anviliti cu lumâki groasi di fadz tsi mutrea tish canda li-avea adusâ vârâ tufani.

Cathi câlivâ avea câti dau ushi, unâ dininti sh-unâ dinâpoi. Cum agiumsîrâ zdicâlicarâ, lu dipunarâ sh-Rami-Bei di pi calu, lj-u loarâ shamia di gurâ sh-lu dusirâ tu unâ câlivâ.

Tu câlivâ Cushcona âlj lo shamia di pi oclji sh-âlj dzâsi si sta mpadi pi un dushecu di palji. Dapoia âlj teasi al Rami unâ vutselâ di apâ. Rami-Bei shidea ninga mprostu. "Nu voi tsiva di la tini, âlj dzâsi Rami-Bei, ama dzâ-nj tsi vrei tini di la mini!? Geaba ti-nviscush cu stranji di turcu câ shtiu cai esht, capidane Cushcona. Mini trecu ghini cu fârshirotlji, bre. Aidi bre s-aflâmu vârâ cali, s-nâ akicâsimu!" Rami-Bei zbura ayunjusit tish canda vrea s-li-arucâ tuti zboarâli, cu unoarâ, tu urecljili al Cushcona.

Cushcona u-alâsâ vutsela di apâ pi un câciub di câlivâ tsi tsinea locu di scamu sh-dzâsi cama mbunatu

“Tora di oarâ, afendi Bei, lipseashti s-nâ dicurmâm niheamâ”; ishe nafoarâ, li ligâ ushili ali câlivi cu niscânti teali groasi sh-bâgâ doi armatuladz s-li veaglji ushili di la câlivâ. Rami-Bei, nu avea cum s-ascapâ; s-teasi pi dushecu sh-tut âsh dâdea pliscuti pisti fatsâ sh-pisti capu câ nu putea s-pistupseascâ câ nu easti tu vâr nyisu urutu...

Hâbarea câ kirvinitu turcu ali Makidunii, fu arâkitu di la pâlathea lui dit câsâbâlu Armiro, s-teasi ca vârâ rufei sh-agiumsî sh-la ureclji-a Sultanui Hamid Abdul II; si shtea câ mash un cumândharu cum ira Cushcona, tsi ira cânâscut sh-avinatu di avtoritâtsli nturtseshts, putea s-aibâ ahântâ bâruti s-lu arâkeascâ Rami-Bei.

Sultanu Hamid, pitârcu firmintu la capu ahkerljei otomani di Armiro sh-la atsâlui dit districtu Curceau s-da hâbari la tselnitslji di Pleasa di-ndzeanâ, Dishintsa sh-Armiro, câ ma s-nu iasâ Rami-Bei tu padi, sh-ma s-nu lu-aducâ tu nâpoi, ti unâ stâmânâ di dzâli, la pâlathea lui di Armiro, yiu sh-nivâtâmatu, tuts fârshirotslji cu tut cu fumelji, cu oi sh-mulâri, s-hibâ surghinâpsits dit Amirâria Otomanâ, tu Asia Mari, pi ninga Golfu Persic.

Cum avdzârâ di aistu firmintu a Sultanui, tselnitslji fârshirots tsi nu sh-avurâ hâbari di nifapata al Cushcona, s-adunarâ ntroarâ ta s-bagâ pi cali cum s-lu ascapâ Rami-Bei dit mânjli a lui ta s-lu aducâ nâpoi tu Armiro. Ashkerea Otomanâ di Curceau acâtsâ si s-minâ câtâ horili di Pleasa sh-Dishnitsa sh-atsea dit Armiro li-anvigârarâ câlivili a fârshirotslor di avigâra di Armiro. Ira unâ catandisi greauâ

ti fâshirots câ shtea câ Sultanu Hamid ira un omu apufusitu sh-dâldâsitu, tsi nu lu alâsa lucru di-ntru-mânâ pânâ nu s-bitisea cum vrea nâsu. Zorea ira sh-ma mari câ lu shtea sh-pi cumândharu Cushcona tsi sh-nâsu ira apufusitu ama ira sh-multu zuru, sertu sh-tsi avea unâ urâ fanaticâ ti turts.

Cushcona nu ira ni tselnicu, ni cârvânaru, ni picuraru, ni emburu sh-ti atsea nu avea nitsi un sinferu s-treacă ghini cu Beilji turts cum minduia tselnitslji fârshirots câ easti ghini; elu s-dukea hiljiu a muntsâlor, hiljiu a Pindui, a Ipirui; aistâ ira casa lui di cându si shtea eta; nu hânupsea tu uboru a lui, pi citia ali casi a lui, s-cântâ câcots xenj, turts i grets; icâ s-avdâ pulji, tu pirifanjli fadz-fratslji a lui, cum batu pi limbâ xeanâ. Cushcona s-amintâ alumtâtor ti elefiriseari; nu shtea si s-facâ frati cu dracu ta s-u treacă apuntea...

Tselnitslji shtea câ nu avea cali s-lu mbuneadzâ pi Cushcona ta s-lu aducâ pi Rami-Bei nâpoi tu Armiro sh-ti atsea s-minduirâ s-lu aproaki pi un gioni ficior di Pleasa, tsi s-avea sh-elu alikitâ di ceata al Cushcona. Numa ficiorii ira Nauni al Thanasi Cola. Nauni ira cânâscut ti giuneatsa sh-mintiminamea a lui. Nauni, dicâra nu lj-arâsea lucru cu oili, fudzi cu vrearea lui, la cumândharu Cushcona. Tselnitsâlj scrirarâ unâ carti ti Nauni, sh-pitârcurâ un altu gioni ficior di Pleasa s-lj-u da al Nauni n-tru-mânâ.

Ia tsi dzâtsea tu carti:

“Tinjisite sh-durute Nauni. Sultanu Hamid pitârcu firmintu câtâ ashkerili di Armiro sh-di Curceau si-lj scoalâ tuts fârshirotslji cu tut cu fumelji sh-tuti prâvdzili, ta s-nâ

surghinipseascâ tu Asia Mari, tamam la Golfu Persic, ma s-nu lu adutsemu Rami-Bei tu nâpoi la pâlathea lui di Armiro. Ti pâlâcârsimu s-nu-lj dzâts al Cushcona câ nu shtim tsi minti ari. Tini minduia-ti ghini, s-fats tsi lipseashti s-lu ascaki pi Rami-Bei. Altâ soi, va nâ scoalâ tuts, sh-va li kiremu tuti"

Dupu tsi ghivâsi cartea, Nauni s-mindui câ sh-pârintslji a lui cu doauâ surâri sh-ninga un frati ma njicu cashti iu va si s-kearâ. Nauni sh-u featsi mintea s-lu ascapâ Rami-Bei shi s-facâ cum s-facâ, s-lu ducâ Armiro.

Avea târcutâ trei dzâli di cându Cushcona lu-arâki pi Rami-Besh sh-ninga nu âlji dzâtsea ti tsi lu-arâki sh-tsi vrea si-lj caftâ ta s-lu siligheascâ. Vâhi nitsi elu nu sh-avea faptâ mintea tsi s-facâ cu Rami Bei ama nitsi nu avea tu minti s-lu vatâmâ câ shtea câ Sultanu va li ardea horili di fârshiots Pleasa di-ndeanâ sh-Dishnitsa iu bâna sh-tutâ soia a lui. Ama a treia noapti Nauni tamam tsi s-turâ di la câlivili di Armiro, âlj dzâsi al Cuscona ti firmintu tsi u-deadi Sultanu sh-câ ashkerea turtsesacâ easti pi minari câtâ Pleasa sh-Dishnitsa sh-câ atsea di Armiro s-mina di-avigâra di câlivili di fârshiots. Nu âlji dzâsi ici di cartea tsi u-avea aprukeatâ di la tselnits. "Mâni, tahinârli, dzâsi Cushcona, o s-ljeau tuts oaminlji s-mutrim di-avigâra, pânâ di mardzina ali pâduri, s-vgljiemu cashti cum tsiva armatuladz turts yinu câtâ pâduri. Tini Nauni, va s-ti alasu aua cu Rami-Bei. Noi o s-nâ turâm amânatu cama pi searâ când si s-tunicâ. S-li tsânj doauli câburi tu bâru sh-tufekea ninga tini"

Tamam aistâ vrea sh-Nauni: s-arâmânâ cu Rami-Bei singur ta s-lu ascapâ.

Dupu tsi fudzi Cushcona cu armatuladzli tu pâduri, Nauni featsi cafei, lo doauâ filigenj sh-intrâ tu câliva iu ira cljisu Rami-Bei. Beu s-ciudusi niheamâ s-lu veadâ Nauni câtse câ mash Cushcona intra tu atsea câlivâ. "Aidi s-bemu unâ cafei" âlj dzâsi Nauni sh-âlj teasi al Beu filigeana di cafei.

Nauni, shidzu pi câciubu, lu mutri Beu ntr-oclj sh-lu ntribâ cu boatsea niheamâ ma aplicatâ: "Tsi va-nj dai ma s-ti ascapu s-ti ducu nâpoi tu Armiro?" Rami-Bei cictâsi dipu sh-lu mutri pi Nauni cu nipistupseari; filigeana di cafei dintru-mânâ acâtsâ si-lj tramurâ "Tsi va-nj dai?" lu ntribâ nâpoi Nauni. "Mini am un ficior, dzâsi Rami-Bei cu boatsea zgrumatâ di emotsioni. Ma s-mi ascaki, tini va s-hii al doilu ficior a melu" "Emu atumtsea, Efendi, scoalâ ntroarâ sh-fudzim dip tora."

Nauni zdicljisi usha di la câlivâ, mutri niheamâ di-avigâra sh-dapoia âlj featsi semu al Beu s-iasâ dit câlivâ. Ayunjusits, loarâ unâ cali tsi Nauni u shtea ghini, pi dinâpoia ali câlivi, ta s-nu tsiva s-da di vâru sotsu dit ceata al Cushcona. Agiumsirâ ti unâ sâhati la mardzina di pâduri di iu di-aynangjea, la vârâ 20 di Km s-videa câsâbâlu Armiro. Beu, tsi ira di 55 di anj sh-u avea pândica multu mari, mizi adâljea. Cum mutrea ceairea tsi s-tindea dinintea loru, Nauni s-minduia tsi cali s-ljea câtâ Armiro ta nu tsiva s-lu veadâ Cushcona sh-oaminlji a lui. Dapoia vidzu, pi ceairi, doi insh pi calji, vârâ 500 di metri alargu di elj. Dupu cum ira nviscuts pârea s-hibâ grets.

"Stâ mpadi âlji gri Nauni al Rami-Bei. Mini u s-negu s-vedu ma s-pot s-ljeau un calu" Nauni, zburâ cu gretslji tsi bâna sh-elji Armiro, sh-lâ dzâsi câ lalâ-su sh-lu strunguli cicioru

sh-nu putea s-îmna ta s-agiungă acasă Armiro; alj pârclăsi si-lj da un calu s-lu ducă lălu-su acasă. "Ia, dzăsi Nauni, vă dau tufekeă ameau s-u tsinets voi până s-vă lu-aduc calu tu năpoi. Aidits s-nă adunăm ti trei sâhăts pi sucakeă iu easti pâlătheă al Rami-Bei" Tut Armiro lu u shtea pâlătheă al Rami-Bei.

Nauni lu alină Beu pi calu sh-elu nidzea pîrpadi dupu năsu sh-tut lu avina calu ta s-îmna ma ayonjeă. Agiumsîră tu Armiro, la pâlătheă al Rami-Bei, fără vără cârteari. Când avdzără că Beu agiumsî tu căsăbă, tselntslji fărshirots di Armiro, cârtsânîră cătă pâlăthi s-lu hărăsească că agiumsî ghini la casa lui ama ma multu s-hărăsea tselnitslji că ascăpară di surghinipseari. Di harauă, tselnicu Dimitri Ianuli, lj-u deadi al Nauni, hilji-sa di nveastă.

Rami-Bei, di leleă al Cushconă, s-mută di Armiro tu casa lui dit Sărună iu băgă ma mults armatoli turts s-lu veaglji. Ashe cum alj tâxi al Nauni, lu durusi cu ma multi ciufleki avigăra di căsăbălu Caterina sh-ma multi casi tu căsăbă. Ma mult di ahântu lu băgă tu capu ali administratsii a căsăbălui Caterina iu shidzu până tu anlu 1912.

Capidanu Cushconă cu ceata alui, neasi dupu niheamă kiro Sărună ta si s-ncljină al Rami-Bei shi si-lj tâxească că turtsălji nu va s-aibă vără cârteari di la năsu. Rami-Bei mindui că ma gjini s-lu aibă sotsu pi Cushconă sh-alants armatuladz fărshirots sh-alj ljirtă pi tuts.

Capidanu Cushconă s-trapsi tu hoara Pleasă di-ndzeană. Aistă isturii u aveă shuirată Capidanu Cushconă tu muabetsili tsi-s dipina tu Pleasă di-ndzeana

Unâ isturii cu plisots, Capidanu Cushcona sh-dispotu Fionis di Curceau

Ahurhinda cu anlu 1878, tu hoara di Pleasa di-ndzeanâ, gjeavâsea tu bâsearicâ u tsinea Papa Nastasi Preftu (n.n-frati di-al papu amelu, Nisa Preftu, di partea ali dadi) pi limba rumuneascâ. Fârshirotslji dit hoarâ ira pârtsâts: niscânts vrea s-u tsânâ tu bâsearicâ limba gârtseascâ, alts vrea limba rumuneascâ.

Tu unâ Dumânicâ, dispotlu Fionis di Curceau cu niscânts prefts grets, loarâ calea câtâ Pleasa di-ndzeanâ ta s-neagâ la bâsearicâ s-lu cândiseascâ Papa Nastasi Preftu cum sh-oaminjlji dit hoarâ, gjeavusea si s-facâ pi limba gârtseascâ. Ama tsi-sh pâtsâ mâratu dispoti sh-preftslji a lui! Ninti s-agiungâ tu hoarâ, plisotslji lj-isherâ-n cali sh-acâtsarâ s-aminâ cu shcâmbi pi dispoti sh-alants prefts; lu avinarâ dispotu Fionis tu nâpoi, tu Curceau. Ti aistâ isturi ishâ aistu cânticu:

“Pleasa hoarâ râmâneascâ

Nu s-fatsi vroarâ gârtseacâ.

Lâi Dispoti, s-rusheascâ fatsa

Cu tsi minti vineai Pleasa?

Vini Procsha sh-vini Pasha

Ta s-aducâ Dispoti Pleasa

La Vathie cu mâna lungâ

Tsi-acâtsash Dispoti di barbâ

Cându agiumsi la shuputiru

Shcâmbili nidzea fiu, fiu
Miti Geambazi sh-Kendra Bindela
Fâ foran s-tsâ cljidâ dera
Foranu pot ta s-facu
Câ shcâmbili yinu-n capu
La Ts-al Pulliu cu boatsi mari
Ts-agudish Dispoti pi nari”

Dupu vâru kiro, Dispotu Fionis tut s-minduia s-u spealâ arushenea tsi u pâtsâ Pleasa di-ndzeanâ. Tu unâ noapti, pitârcu unâ ceatâ di antarts grets acasâ la Papa Nastasi, lu loarâ cu zorea, lu trapsirâ di barbâ pânâ la bâsearicâ sh-âlj câftarâ sâ scoatâ tu ubor tuti cârtsili rumuneshti.

Antartslji, li featsirâ cârtsili stogu sh-li arsirâ tuti.

Capidanu Cushcona tsi bâna Pleasa di-ndzeanâ tu atselu kiro, avdzâ di la Papa Nastasi câ antartslji grets vinirâ noaptea sh-lji li arsirâ tuti cârtsili dit bâsearicâ. Capidanu, tsi lu tinjisea multu pi Papa Nastasi sh-u featsi mintea s-lu vatâmâ pi Dispotu Fionis; acâtsâ s-veaglji, pi ascumta, câ tsi fatsi sh-câtâ iu neadzi. Dispotu Fionis ira vigljeat dzuuâ sh-noapti di unu arbinesu orthodox grecomanu, armâtusitu cu tufeki, câburi sh-doauâ shingheri hipti tu bâru. Numa a lui ira Sabri sh-ira di locu dit hoara Zumbleacu. Iutsido iu nidzea, Dispotlu lu loa cu nâsu. Tu unâ Dumânicâ tahina, Dispoti s-alinâ pi mulari sh-lo calea câtâ hoara Ucishti iu bâna mash arbineshi ortodoxi grecomanj; tu bâsearica loru gjeavâsea s-fitsea pi limba gârtseascâ. Tu atsea Dumânicâ, Dispotu vrea s-u facâ elu

gjeavisea deadun cu preftu ali hoari. Calea târtsea pit hoara Dishnitsa sh-dapoia si shutsa pisti unâ dzeanâ di munti di iu s-videa-n vali hoara Ucishti. Tush ndzeanâ pi skinarea a muntilui, s-anâltsa câtâ tseru unâ shcâmbâ mari, tish cânda ira vâru pândaru tsi li vigljea cârvânjli tsi dipuna n-vali câtâ Ucishti. Dunjeaua Ij-u avea bâgatâ numa "Shcâmba a Tsapui" câtse câ ira un tsapu ayru tsi totâna s-alina pi atsea shcâmbâ tish cânda vrea s-veadâ câ tsi s-fatsi di-avigâra di munti.

Capidanu Cushcona, di câra shtea câ Dispoti lo calea câtâ Ucishti, s-ascumsi ninga shcâmbâ sh-lu-ashtipta cu tufekea n-tru-mânj. Soarli nu avea ninga agiumtâ tu sâhatea noauli când acâtsarâ si s-avdâ scloatsâli ali mulari. Cushcona dusi tufekea la oclji sh-tamam tsi lu vidzu Dispoti ncalaru Ij-ishe n-cali sh-Ij-aminâ un fishecu tish-n capu. Dispoti câdzu di pi mulari ca aguditu di vârâ rufei. Omu-a lui, Sabri, tsi imna pi ninga mulari, nu apucâ si s-minâ ici. Cându lu vidzu pi Cushcona cu barba sh-perlji lundz pânâ di zvercâ sh-cu oclji lâi fuviroshi, u-arucâ tufekea di-ntru-mânj, sh-li anâltsâ mânjli, si shutsâ cu pultârili sh-cârtsâni cât putea s-li ducâ cicioarili, tu nâpoi, pi calea tsi vini. Cushcona lu alâsâ s-fugâ. Dapoia lu arucuti trupu al Dispoti, di-amplatea, pi sâmaru ali mulari, u plâscâni mularea pi dinâpoi sh-u alâsâ s-dipunâ cu tut cu Dispoti câtâ Ucishti.

Omu al Dispoti mizi agiumsî la mitropolia di Curceau sh-deadi hâbarea câ Dispoti fu vâtâmatu calea mari, di râmânjli di Pleasa di-ndzeanâ sh-câ lu vidzu cu oclji a lui, pi furu Cushcona cum trapsi cu tufekea sh-lu agudi tish n-capu pi Dispoti, tamam la Shcâmba a Tsapui.

(N.n.-dit alti isturii spusi di plisots, Capidanu Cushcona fu agiutatu di cusurinu a lui avdzâtu, gionili armatolu cumândharu Thanasi Nastu sh-câ dolji u bâgarâ pi cali vâtâmarea al Fionis. Elj s-ascumsirâ tu munts sh-dapoaia târcurâ tu Makidunii sh-kindurirâ Ohârda iu furâ aprucljeats di alts armatuladz tsi s-alumta ti elifteriserea ali Makidunii di sum turts)

Tu anlu 1912, câsâbâlu Curceau fu apitrusitu di ashkerea gârtseascâ tsi s-alumta cu ashkerea nturtseascâ, tu Polimu balcanicu dit anjlji 1912-1913.

Tu atselu kiro, râmânjlji grecomanj, deadun cu armatuladz grets sh-arbinesh vâtâmarâ mults râmânj pro-rumunj. Atumtsea, tu anlu 1914, fu vâtâmatu Papa Lambru Balamaci sh-fratili a lui Sutiri.

Tu anlu 1914, când Arbiunishia ira ninga sum grets, mults fârshirots, tsi ira avinats di grets sh-arbineshlji grecomanj, fudzirâ tu Rumunii, n-capu cu Apostoli Nastu (Cumândharu Cushcona), Thanasi Nastu, Culicea Cicani, Mita Ciufecu, Nashu Idiciu (Batsu) sh-Tsili Bujgoli. Elj fuzdirâ Avlona, iu loarâ pampoarea pi Amarea Adriaticâ sh-pânâ tu soni agiumsirâ pit Amarea Maditeranâ, Amarea atsea Laia, tu Rumunia. Niscânts di elj intrarâ tu ashkerea rumunâ, tu anlu 1918, tu Polimu cu Rusia.

Cumândharu Cushcona muri Odesa, tu anlu 1920.